

- [Intervju](#)
- [Scena](#)
- [Komentari](#)
- [Ekologija](#)
- [Reportaže](#)
- [Izdvojeno](#)
- [Ljudi](#)
- [Portreti](#)
- [Voda](#)
- [Zdravlje](#)

[OTOK / REPORTAŽE / Život u mraku 21. stoljeća bez osnovne infrastrukture](#)

Otok Žirje: Usred plodnog žirjanskog polja, zaraslog u korov i draču, rastu borovi i čempresi...

[Davorka Blažević](#) • 06/09/2020 u 22:12 •

Sviđa mi se 101 Po

Žirje je najudaljeniji naseljeni otok šibenskog arhipelaga. Rajski otok usred pučine, na vratima začudnih Kornata, zadnji u nizu gradskih toponima na moru. Jer, Žirje je dio Grada Šibenika, u administrativnom, teritorijalnom i svakom drugom smislu, ponajprije onom financijskom. Otok nema svoju blagajnu, pa što god mu treba, mora iskati od Grada. I ma koliko otočani sebe tješili s onom vječitom mantom o povezanosti s cijelim svijetom dočim umoće prst u more, istina je da im ta varljiva, čudesna modrina za lošeg vremena i jačeg vjetra, postaje nepremostiva. Otok je tada osuden na izolaciju od ostatka svijeta, a vjerovali ili ne, i na mrak u dobrom dijelu svoga pučinskog kopna.

Jer, i Žirje je jedno od onih mesta koja u europskoj Hrvatskoj, u 21. stoljeću, živi bez osnovne infrastrukture: bez struje, vodovoda, dućana, kamoli nekih drugih društvenih sadržaja, ali zato ga ne mori ni koronavirus! Nema ovđe nijednog zaraženog...

Šef mjesnog odbora u sukobu interesa

I eto nas u potrazi za odgovorima kako je živjeti na otoku koji je ljetni raj za privilegirane, a zimi zaboravljena pustoš, slabo napućeni osoljeni školj nasred mora, nalik odvezanom brodu koji pluta bespučem nošen burama i šiban neverama. **Ivan Dobra Žirjanin**, pjesnik i lokalni otočni aktivist, nadaleko čuveni pisac soneta, s radošću je prihvatio biti naš vodič otokom i njegovim nevoljama. **Ivan** nije već duže vrijeme na čelu **MO Žirje**, tu dužnost odnedavno obnaša **Emil Berbić**, šef šibenske ispostave **Jadrolinije**, i stoga u eklatantnom sukobu interesa, kako vele **Žirjani**, a od toga ne bježi ni sam **Berbić**.

Nemoć i nerazumijevanje gradske nomenklature nagnalo je Ivana Dobru da digne ruke od svega i pusti druge, podobnije, kako veli, da s **Gradom Šibenikom** pregovarači oko elementarnih, egzistencijalnih pitanja **Žirjana**. Na čelu **MO** je do prije godinu i pol bio i njegov brat, **Anton Dobra**, šibenski gradski vijećnik uz kojeg su se vezivale razne političke i druge kontroverze. No, Anton je u **Gradskom vijeću** nerijetko upozoravao na Žirjanske probleme. Svojevremeno je, zbog učestalog otkazivanja redovnih brodskih linija do otoka, zbog presporih derutnih brodova koji su obavljali putnički promet na šibenskom području i često ostajali u kvaru, pisao ravnateljici **Agencije za obalni linijski promet**, prijeteći da će, ukoliko nitko ništa ne poduzme, podići tužbu protiv odgovornih.

– Tri broda koja obavljaju putnički promet na šibenskom području stara su ukupno 156 godina, usluga je daleko ispod kvalitete putničkog prometa na ostalim područjima, a redovne linije prošle godine otkazane su čak 80 puta- požalio se tada **Dobra** u svom pismu ravnateljici **Agencije**.

U međuvremenu, situacija se ponešto izmijenila, a do **Žirja** je moguće brzim brodom (katamaran) i trajektom. Ovih dana je brzi brod **Paula** zamijenjen nešto mladim čiji je vlasnik dobio koncesiju. Žirjanim je zbog toga žao, jer su s koncesionarom Paule bili više nego zadovoljni. Ali, što se može, to je izvan njihove moći, veli Anton koji je na svom **Facebook** profilu napisao čak i oproštajnu objavu-zahvalu kapetanu **Paule**.

Ivan Dobra i Steinway klaviri

Antonova je lista **Milan Bandić 365** i na zadnjim izborima za mjesne odbore pobijedila, ali se **Vijeće MO** odlučilo **Antona** zamijeniti njegovom kolegicom s liste **Anitom Grubišić Roman**, bivšom dekanicom šibenskog **Veleučilišta**. A **Anita**, kako to već u našoj, pa i najprizemnijoj, otočkoj politici, biva, nakon godinu i po dana

odstupila i omogućila HDZ-ovom kandidatu Emiliu Berbiću da preuzme kormilo otoka. **Braća Dobra** tvrde, "sve je to namješteno", no, Berbić se čudi o čemu govore, kaže, Vijeće mjesnog odbora je glasalo i većinski podršku dalo njemu. Eto, tako politika i na ovom usamljenom pučinskom otoku uzima svoj danak u odnosima među malobrojnim stanovnicima...

Brzom brodskom linijom za nešto više od sat vremena stigli smo na Žirje. Nije nam se činilo tako daleko. More mirno, ljetni sunčani dan, magnetičan šibenski arhipelag prikaje vam pogled i rado biste da vožnja traje satima. Ali, mi smo samo putnici namjernici u jednokratnoj ophodnji otokom, a oni koji svakodnevno putuju na otok i s otoka, nikad sigurni hoće li stići na cilj, što zbog jakog vjetra, a što zbog neispravnih brodskih motora, više i ne vide taj impresivni krajolik, ni te rasute otroke što lijeno leže na moru, ni galebove koji prate trag bijele brodske pjene... Za njih je sve to neizbjegljiva rutina, i jedino što im je važno jest da što prije stignu.

Iskricali smo se u uvali Muna, u pristaništu, gdje je čekao prije par dana parkirani Dobrin kombi bez tablica, dovezao ga iz Amerike, iz New Yorka, gdje je živio i radio 27 godina. Tamo je upoznao i svoju suprugu, a baš ovih dana proslavili su 12-godišnjicu braka. **Ivan** je radio u tvornici Steinway klavira, pomalo i u gradevinarstvu, i u restoranu. Radio je, veli, tri posla i dobro zarađivao, ali je dobio i krvave žuljeve na nogama, od stajanja... Na kraju je otvorio vlastitu firmu za izolatorske poslove, a kad mu je već bilo svega dosta, zatvorio je, i vratio se na Žirje. Prodao je kuću u Americi, i sada živi od tog novca, dok ne stekne uvjete za mirovinu. Broji još malo, 63 su mu. Pomažu mu i djeca.

Sa suprugom Ljiljanom, Sremicom, upoznau se preko "škatule", veli, misleći na Internet. Uspješna je pjesnikinja, dobivala nagrade od Južne Amerike, preko Australije i Afrike do Europe, za svoju haiku poeziju, prevedenu čak i na japanski, na bugarski, rumunjski, srpski, španjolski, talijanski, hvali se Ivan. Poezija ih je i spojila. Jer i Ivan je pjesnik. Sonetist. U Hrvatskoj, najbolji, kaže. Napisao je preko 300 soneta, a primjera radi, jedan Shakespeare tek 143...

Ivana boli što ljudi sve više odlaze s otoka. Nekidan je još jedna familija, veli, preselila u Šibenik, kćeri. Na otoku se nema tko brinuti za njih.

Nesudeni dom starih Roman obitelji

-Prije 10 godina **Maksim Roman** je htio otvoriti starački dom na otoku za 20 korisnika, i tu bi se zaposlilo 7-8 ljudi. Ali se **Mjesni odbor** pobunio jer su mislili, s obzirom da **Roman obitelj** radi s osobama s posebnim potrebama, da će i šticerici u našem domu biti s posebnim potrebama. Govorili su svašta, da će nam plaziti jezik, bacati kamenje na nas, gluposti... A da smo dobili dom, imali bi doktora na otoku stalno, dučan bi radio cijelu godinu, a ovako će za koji dan zatvoriti sve do proljeća, iako je jedini, ali ljudi to nisu podržali, i sad nemamo ništa. Čak se govorilo i da će se u uvali **Koromašna** izgraditi alternativno pristanište, jer zbog bure i tramuntane zimi brodovi ne mogu pristati u **Munu**– priča Ivan, i pomalo podsmješljivo dodaje kako su to "kapetani bonaca" koji samo za mürnog mora pristaju na otok.

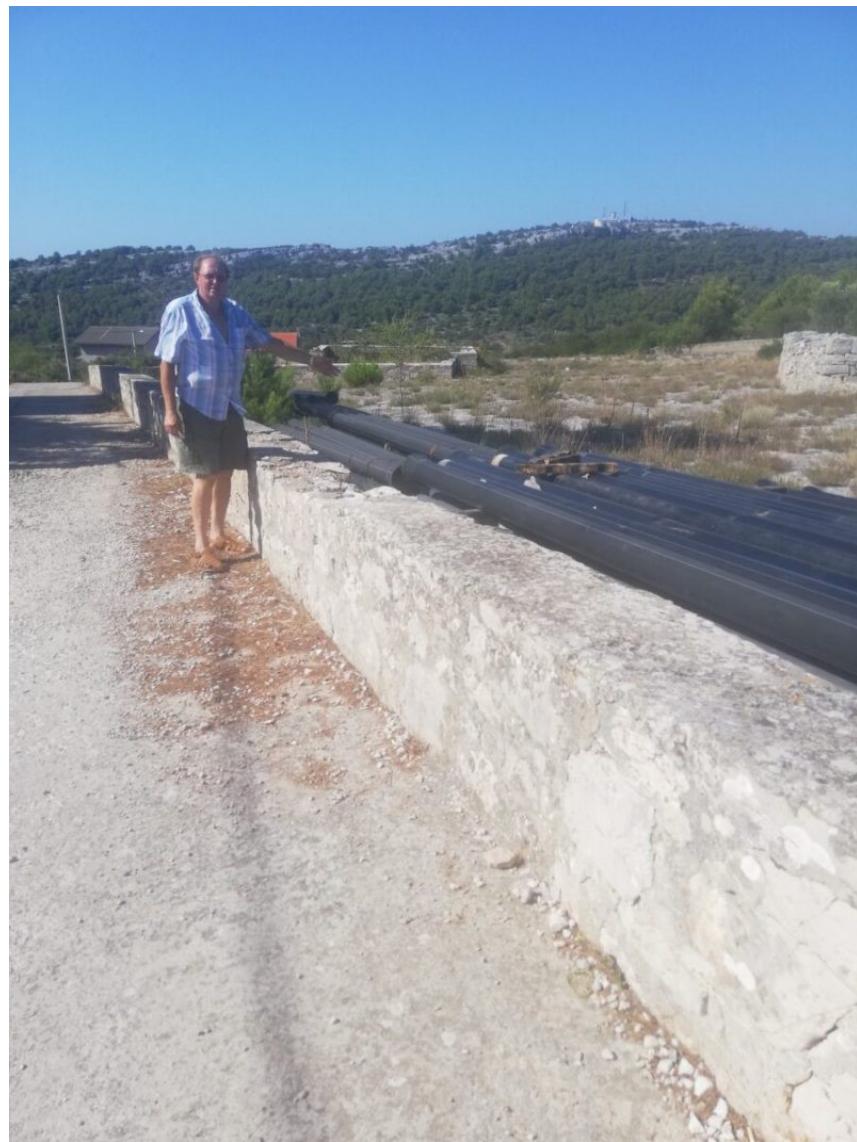
Trajekt vozi sat i 50 minuta. A prije 50 godina brod **Teuta** koji je vozio **Šibenik- Zlarin- Obonjan- Kaprije- Žirje** trebao je za sve to 50 minuta. A sada sat i 50!- Uvik najgore brodove dadu za **Žirje**- žali se naš dobrovoljni vodič otokom.

-Prvi problem **Žirja** je što na otoku nema slove. **Žirjani** ne rade za interesu sela, nego stranke kojoj su se "zakleli"- nastavlja **Ivan** svoju otočku storiju.

- Drugi problem je nedostatak osnovne infrastrukture, **nema vode i struje na zapadnom dijelu otoka**. Nećete vjerovati, na platou kod škole su ostavili kilometar cijevi za vodovodnu mrežu, koje su ljeti bile izožene temperaturi od "sto stupnjeva" i ta plastika bi se upalila , a oni su ljudima davali takvu vodu, dobro se nisu potrovali. Sada su cijevi od giza, od 4 colia i ukopali su ih oko 40 posto. Treba još kilometar puta napraviti prema početku uvale **Koromašna**, do spoja na hidrant. Prema kući našeg čuvenog pijanista, inače Žirjanina, **Maksima Mrvice**, nisu ni počeli raditi, još su plastične cijevi. Preko lita su stali, i najesen će se radovi nastaviti i za struju i za vodu.

Ljudi se sada za struju snalaze kako znaju, neki imaju solarne panele, dvije obitelji čak i vjetrenjače. Ali, stalno imaju problema s morskom prašinom od koje korodiraju vjetrenjače, i stanu, ne rade, pa moraju koristiti agregat.

-Zamislite, zabranili su nam dovoziti plin na otok, a dozvolili da donosimo benzин. Zar to nije ludo? Pa kako ćemo kuhati, ako nema struje, a ne daju nam plin- čudi se **Ivan**, ali ne gubi nadu da će jednog dana, u 21. stoljeću, i Žirjani živjeti kao i ljudi na kopnu.

Ivan Dobra

Od listopada ni dućan ne radi...

Žirje izvan sezone nema ništa osim kafića u pristaništu **Muni**. Dućan se zatvara u listopadu i do svibnja "snadi se druže". Na otoku se ne može kupiti ni kora kruha. Ništa ne radi. Za sve, pa i ono najosnovnije moraju u **Šibenik**. Nikomu se na **Žirju** ne isplati držati otvoren dućan cijelu godinu, nema dovoljno ljudi..

Na otoku su tri napuštene i devastirane vojarne, ovo je nekoć bila zadnja vojna utvrda na moru, a legendarna **bitnica Žirje** je i u domovinskom ratu imala iznimno važnu ulogu. Unatoč tome, nakon rata sve je oplaćkano, od utičnice i strujnih kablova, do drvenih štokova od vrata i prozora, čak su se i keramičke pločice skidale i odnosile.

U starom Ivanovom kombiju vozimo se otokom, vani 35 stupnjeva, vozilo pregrijano, a nijedan se prozor ne da otvoriti, klima ne radi. Od mora sve korodiralo, treba popraviti, objašnjava mi **Ivan**.

– A kako ču, nije registrirano, mora san tablice skinit jer su me otočani prijavili, ljubomorni šta vozin američki auto. Pokazuje mi u vrh sela staru obiteljsku kuću Dobrinih, zarasu u draču i priča kako ih je nekad tu znalo biti i 35, kad bi došla rodbina iz **Amerike**. Partizani su, kazuje Ivan, digli na kući drugi kat u **Drugom svjetskom ratu**, jer je zbjeg isao odatle za **Italiju**, a onaj prvi kat izgraden je još prije **Prvog svjetskog rata**. Zbog loših obiteljskih donosa, danas je sve napušteno, nema nikoga...

Prolazimo uz nekoć čuveno **Žirjansko polje** zarslo u korov i draču. – Ostalo je još nešto maslina, koji vinograd i to je sve, ništa se više ne radi, svi bi tili živit od turizma i ne radit- čita mi misli **Ivan Dobra**.

U selu zapažam luksuzne vile, pitam Ivana tko je vlasnik jedne koja mi upada u oko. – **Mladen Kale**, kockar- odgovara. Diga je kip **Gospe**, zva velečasnog da je blagoslov, i ovaj naravno, došao i blagoslovija, pa ko će to onda rušit, makar je bespravno podignuta- ispriča mi u hipu.

A.Dobra: Ne treba meni Booking, ni klima ni TV!

Vozimo cestom kojoj je samo sredina betonirana, s oba kraja kanal, ljuti se Ivan na to, suludo je kaže, i opasno što su to učinili, pa ti sad čekaj dok to pokrpaju, prije će neko u kanal upast.

Vazi Ivan ravno k bratu **Antonu**. Anton je u uvali **Tratinska**. U duboko uvučenoj uvali tišine i osame, izgradio je pravo turističko carstvo. Niz kućica stepenasto položenih prema moru, pred svakom terasa nadsvodena golemlim zelenim krošnjama, i tek ponekim suncobranom, more se ljeska na suncu, jedrilica usidrena pred kućom.

-Sve, sve je iznajmljeno. **Nijemci**, **Talijani**, **Slovenci**, i tako svake godine, ne treba meni **Booking**, sve su to moji stari gosti, gotovo moji prijatelji- hvali se Anton. Do njega struja nije došla, koristi solarne panele, vlastitu struju. Ali, nema ovdje ni klima uređaja ni TV-a, svi njegovi gosti to znaju i ne smeta im. **Anton** je ogorčen zbog "političkihigrana" na otoku, napose se ljuti na kolegicu s liste **Anitu Grubišić**, sve je, kaže, spremjan raskrinkati. Nudi nas pićem, marendom, želi se iskazati kao dobar domaćin. Ali, hvala, ne bi...

-Život na **Žirju** je krasan, prilip, ali fali nam ono osnovno da bude primjerjen 21. stoljeću. To što nema struje i vode, manji je problem od činjenice da nema ni ljudi, više je političkih stranaka nego stanovnika- jetko će Anton. Dok je on, ističe, bio na čelu **MO** dosta se toga napravilo, ali "onda su dečki iz **HDZ**-a obratili ovu moju s liste, i ona se priklonila HDZ-u. Nije ni trebala preuzimati tu dužnost, ionako živi u **Šibeniku**, dva puta godišnje dode na otok, kad ima promjenu gostiju. Niti 'ko nju ovdje zna, niti ona koga zna. Bila je kandidat Mosta za dožupanicu na prošlim izborima, pa je to malo ponijelo..."

Anitu su izabrali umjesto njega, a ona odustala nakon godinu i po dana, pa je vlast pala u krilo **Emila Berbića** iz HDZ-a. A on je u sukobu interesa, šef je šibenske **JADROLINIJE** i kako može u ime otoka prigovarati zbog loših veza s otokom, starih, derutnih brodova, a njegova kompanija je za to odgovorna- pitu se **Anton** i dodaje: -Pa neće se on zamjeriti svojoj kompaniji!

Žirje ima i lovišta, dolaze cijelu godinu stranci, love, upadaju u polja, ruše suhozide, a otok od toga nema ni kune. – Nemamo ništa ni od privezišta, a imamo ih čak četiri, s preko 100 vezova. Preciznije, računaju li se i oni "na crno" ima ih bar 200!

Pristanište Muna (Foto: Tris/H. Pavić)

Rat zbog politike

MO Žirje dobije od **Grada** 4500 kuna godišnje, a čak ni to ne potroši! Ništa se ne radi, eto zašto. A na otoku nema ni dućana! Najgore je kad dode zima, dućan zatvoren i sve moraš kupovat u gradu, a krene bura i po tri-četiri dana brod ne vozi.

Žutu se Anton na novu garnituru u MO, ništa ne rade, veli, a toliko je tih europskih fondova, novca ima , ali ga ne znaju uzeti. – Pogledajte **Zlarin**, ove godine otvaraju **Muzej koraljarstva**, dobra ekipa, složna i sposobna, čuda čini. Mi smo u vrh sela obnovili staru školu, sva u kamenu, i to je trebao biti naš društveni dom, da ljudi zimi imaju di doći, zaigrati šah ili karte. A evo, deset godina je prošlo, a ona stoji prazna i neiskorištena. Ja sam htio sam u školi napraviti **pogon za preradu i proizvodnju hidrolata, mirisa za unutarnje prostore, eterična ulja** itd., ali sve mi je propalo jer mi je bila oduzeto prebivalište na Žirju. Moji otočani me prijavili da tu ne živim. Dolazili su mi noć u nadzor s lapandinama, mogao sam infarkt dobiti. Cilj je bio da me maknu s otoka jer sam u prve četiri godine mandata na čelu MO pokušao zavesti red na otoku, a to nije lako. I **Ivana** su prijavili zbog auta, morao je platiti kaznu 35 tisuća kuna- priča **Anton**.

Čudni su ljudi na otoku. Privatno bi jedan drugome odmah uskociši i pomogli, ali kad je politika u pitanju, to je rat! A to je tako malo glasova, pa kome smo mi važni?! Zbog tih stotinjak glasova svadamo se i radimo na štetu samo sebi- kaže **Anton**. Dogodine će se, ipak, kandidirati na lokalnim izborima, neće ni s **HDZ**-om, a ni sa **Stipom Petrinom**, vidjet će još s kim će, ali ako ne prode, obećava, "to će biti moja posljednja kandidatura".

-Definitivno ne idemo u dobrom smjeru- zaključuje **Anton**- a ovaj otok ima goleme potencijale. Prije rata je na otoku bilo 4 tisuće komada stoke, a danas samo **Ivan ima stotinjak primjeraka peradi, ptica**.

Nitko se s ničim ne bavi, polja su zarasla u korov, dodaje Ivan, usred čuvenog, plodnog žirjanskog polja rastu borovi i čempresi, da se naši stari dignu, užasnili bi se. Na Žirju dobro ide samo turizam, jer stranci vole ovu netaknutu prirodu, izolaciju, mir, čisto more. Imamo **29 uvala, na stotine postelja za iznajmljivanje**. Ove godine smo prva turistička destinacija s obzirom na broj stanovnika. U špici sezone na otoku je par tisuća ljudi, izvan sezone stotinjak. Slavne osobe vole zalažiti u naše uvale, evo, nekidan je bio **Thompson** i kupao se u **Pečenjoj**, a nedavno je s brodom uplovio i **Luka Modrić**. Niko ih tu ne maltretira, ne slikaje, ne gnjavi, imaju mir i zato se stalno vraćaju...

Berbić: Do iduće sezone sve će biti elektrificirano, osim Stupice!

Pozdravljamo se s Antonom i krećemo put Ivanove farme. Usred polja, ogradena žicom, na ljetnoj omari, farmom šetaju patke, guske, kokoši, pilići, paunovi, fazani, lete golubovi, čudo nevideno. Da je vodovodne mreže sve bi bilo lakše, iako svaka kuća ovdje ima svoju gusteru i na otoku nema žedi. Problem je samo za navodnjavanje polja i za okućnice, za hortikulturu, jer turizam traži i uređeniji okoliš.

Vozimo se otokom natrag u pristanište, u **Munu**, a **Ivan** putem govori kako je htio svojevremeno otvoriti školu žirjanskog, čakavskog dijalekta. Ali za koga? Za one što mi rade iza leđa? Bolje mi je da se posvetim sonetima.

Na kraju, priupitali smo o svemu i predsjednika **MO Emila Berbića**, kako rekosmo šefa šibenske ispostave **Jadrolinije**?

Žirje je rasuto u šest naseljenih mjesta, ima 700 kuća s 1400 stambenih jedinica, i jako je teško, i skupo, dovesti infrastrukturu u sva naselja- kaže za početak **Berbić**. Restoran je u **Muni** radio od prije 2-3 godine, odmah uz kafic, bio je još jedan, ali ove godine nije otvorio. Ne isplati se, kažu. Što se struje tiče, krenula je prema zapadnom dijelu otoka u travnju ove godine. Do iduće sezone sve će biti elektrificirano osim **Stupice**.

Voda se rješava vodonoscem koji puni centralnu cisternu i onda se distribuira kućanstvima. Unutarnja vodovodna mreža se još radi. Zbog sezone radovi su zaustavljeni, najesen se nastavljaju, a spajanje na vodosustav se očekuje za 2 godine.

Neki kažu da je Žirje otok s najviše automobila po glavi stanovnika. **Berbić** se na to smije, ali potvrđuje: Da, da, veli, moglo bi biti da imamo i **tri auta po glavi stanovnika**. Uglavnom stara, mnoga neregistrirana, ali na ovom otoku nije moguće biti bez auta.

Dućan od listopada zatvara (Foto: Tris/H. Pavić)

Žirjanski berači jagoda

Depopulacija nije problem samo otoka, nego Hrvatske u cjelini, smatra Berbić. Osim toga, jedno su **veliki otoci poput Hvara, Brača, Korčule, Krka ...** koji imaju urednu infrastrukturu i tu se živi kao i na kopnu, drugo su **otoci blizu kopna, kao što su Zlarin ili Prvić**, gdje se sve lakše rješava jer se manje putuje do centara na kopnu, a treća stvar su **pučinski otoci kao što je Žirje**, koji su predaleko i na njima je sve skuplje i teže u svim segmentima.

-Neki otoci imaju status grada, imaju svoje prihode, izravne odnose s ministarstvima, a kod nas su svi otoci, osim **Prvića**, administrativno i finansijski u ingerenciji **Grada Šibenika**, svoje potrebe deklariramo Gradu, i to sve usporava rješavanje problema. Mjesni odbor je volonterski, mi nismo vlast, nemamo moć...

Berbić nas uvjerava da nema ništa sporno u njegovom izboru za predsjednika **MO**. Bio je jedini kandidat, a prihvatio se dužnosti jer nitko drugi nije bio zainteresiran. I točno je da je u sukobu interesa, kaže, i ne želi konflikte sa svojom kompanijom. Spreman je maksimalno dvije godine odraditi u mjesnom odboru, do kraja ovog mandata, ili čim bude netko zainteresiran i ozbiljan, predat će mu "palicu".

Neovisno o tome što je zaposlenik **Jadrolinije**, vjeruje da je **Žirje** dobro povezano:

– U sezoni imamo dvije brzobrodske i dvije trajektne linije, i to je zadovoljavajuće. Trajekt nije manevarski jak i vozi predugo, i borimo se- kaže **Berbić**– da dobijemo jači i brži brod, ali imamo to što imamo...

Veliki problem je odsječenost otoka za lošeg vremena i zatvaranje dućana sa završetkom sezone. – Predstoji nam borba za otvaranje drugog dućana, ali ja ne mogu garantirati da ćemo u tome uspijeti. Svojevremeno sam upravo ja doveo **"Djelo"** na Žirje, bili su tu 2-3 godine, imali su solidan promet, ali su problem bili radnici. Ostali bi na otoku godinu dana i bilo bi im dosta. Prije 3-4 godine bio sam na putu da dovedem **Konzum**, ali su Žirjani htjeli našeg, lokalnog koncesionara.

Je li održiv život na otoku, pitamo **Berbića**.

-Bar 80 posto ljudi u sezoni otok koristi za odmor i užitak, i njih ta održivost i ne zanima. Oni koje zanima, oni se i trude. Ali, motika odavno nije omiljeni alat na otoku. **Žirjansko polje** je prekrila trava i korov, nema radne snage koja bi ga obradivala. Ipak je to polje 4-5 kilometara dužine i 200-500 metara širine. A danas se obraduje jedva 20 posto- na kraju će čelnik **MO Žirje**. Otoka rajske ljepote i sve manje, mahom starijih, stanovnika. Mladi, kako mi rekoše u **Muni** u kafiću, čim prođe sezone, masovno odlaze u **Norvešku** brati jagode. To je zasad njihova perspektiva...

Sviđa mi se 101 Po

Tags: [Anita Grubišić Roman](#), [Anton Dobra](#), [Emil Berbić](#), [Ivan Dobra](#), [Jadrolinija](#), [Žirje](#)

VEZANE VIJESTI

‘(Za)Zeleni otok’ Žirje:

[**Obnovili suhozid i uredili staru otočku lokvu – korak bliže ka zelenijoj budućnosti**](#)

Kinoklub Šibenik:

[**Bilo kuda, filmovi posvuda – na otocima, plažama, arheološkim nalazištima....**](#)